

LENTETUIN
TOMOKA SHIBASAKI

UIT HET JAPANS VERTAALD DOOR LUK VAN HAUTE

zirimiri press

De vrouw had haar hoofd uitgestoken over de rand van het balkon op de eerste etage en keek ergens naar. Ze bleef een tijdlang in dezelfde houding staan: handen op de reling en nek uitgestrekt.

Taro wilde juist het raam dichtdoen, maar hij onderbrak zijn beweging en sloeg haar gade. De vrouw verroerde geen vin. Door de lichtweerkaatsing op haar bril met zwart montuur kon hij niet precies uitmaken waar ze haar blik op richtte, maar aan de positie van haar hoofd te zien keek ze recht voor zich uit. Daar, aan de overkant van de muur van betonblokken, bevond zich de woning van de huisbaas.

Van bovenaf bekeken had hun flatgebouw de vorm van een L in spiegelbeeld. Taro's flat lag in het korte uitsteeksel, op de begane grond. De vrouw stond aan het eind van de bovenverdieping, op het balkon van de flat het verst bij hem vandaan, en ze viel nog juist in zijn gezichtsveld toen hij het raampje wilde sluiten dat uitkeek op de binnentuin. Binnentuin was eigenlijk veel gezegd. Het was een onbestemde ruimte van zo'n drie meter breed, waar alleen onkruid uit de kieren in het beton groeide, en het was verboden hem

te betreden. Nu het lente werd, woekerde er razendsnel oosterse wingerd op de muur die het terrein van het flatgebouw scheidde van dat met de woning van de huisbaas. De esdoorn en de pruimenboom er vlak achter waren niet gesnoeid en de takken strekten zich uit over de muur. Voorbij de bomen bevond zich een vrij oud, met houten planken bekleed huis van twee verdiepingen. Zoals gewoonlijk was daar geen teken van leven te bespeuren.

Hij richtte zijn blik weer op de vrouw. Ze stond nog op precies dezelfde plek. Vanaf Taro's flat op de begane grond werd het zicht belemmerd door de betonnen muur en kon je alleen het dak van de woning van de huisbaas zien, maar vanaf de eerste etage had je ongetwijfeld ook uitzicht op de benedenverdieping en de tuin. Hij kon zich echter niet voorstellen dat daar iets interessants te zien was. Zowel de rood geschilderde metalen dakbedekking als de donkerbruine planken gevelbekleding was merkbaar versleten. De bejaarde huisbazin, die er in haar eentje had gewoond, was al een jaar geleden in een zorginstelling opgenomen. Toen hij haar voor het huis de straat had zien vegen, had ze er nog kwiek uitgezien, maar blijkbaar was ze zesentachtig. Dat had hij van de vastgoedmakelaar vernomen.

Boven het dak waren lucht en wolken zichtbaar. Die ochtend was de hemel de hele tijd mooi helder geweest, maar nu was er bewolking gekomen. Sneeuwwitte flarden waren het. Het was pas mei, maar het leken wel wolken in hoogzomer. Taro keek naar de gedeelten die uitsprongen boven de rest en dacht: zulke wolken reiken naar het schijnt duizenden meters hoog. Het contrast met het diepblauw van de hemel was te sterk en deed pijn aan zijn ogen.

Starend naar zo'n wolk fantaseerde Taro dat hij zich er bovenop bevond. Dat deed hij wel vaker. Hij liep dan een lange, lange afstand, tot hij eindelijk de rand van de wolk bereikte en daar zijn handen op steunde om omlaag te kijken. Hij zag de stad. Hoewel die kilometers van hem was verwijderd, kon hij duidelijk het kleinste steegje in de wirwar van straten, elk dak in dat dichte kluwen onderscheiden. Over de wegen gleden auto's als minuscule insecten. Een vliegtuigje kliefde de ruimte tussen hem en de stad. Alleen dat beeld was in animatie. In de cockpit met glazen koepel zat niemand op de stoel. Er was ook geen geluid. Niet alleen het vliegtuig was onhoorbaar, nergens kwam ook maar enig geluid vandaan. Toen hij langzaam opstond, botste hij met zijn hoofd tegen het plafond van de hemel. Er was niemand om hem heen.

Dat was de vaste aaneenschakeling van taferelen die sinds zijn kindertijd voor hem opdoemde. Hij keek weer naar het balkon aan het eind van de eerste etage. Anders dan daarnet was daar nu een stuk van een witte rechthoek te zien. Als het ware uit het niets verschenen. Kennelijk had de vrouw een blok tekenpapier of nee, een schetsboek op de reling neergelegd. Tekende ze de bomen? Het balkon was op het zuiden gericht en er hing maar een korte dakrand boven. Het was twee uur in de middag. Het licht was zonder twijfel erg fel.

Af en toe leunde de vrouw voorover. Op die momenten zag hij ook opnieuw haar gezicht. Naast die bril met zwart montuur had ze een vrij kort, onverzorgd kapsel, een pagekopje, als je het dan toch iets moest noemen. Ze was hier in februari ingetrokken. Taro had haar een paar keer voor het flatgebouw gezien en hij schatte haar voor in de dertig, ongeveer zijn leeftijd of iets jonger dus. Ze was klein van gestalte

en altijd vrijwel hetzelfde gekleed, in een T-shirt en een trainingspak of zo. Opeens stak de vrouw haar nek uit van achter het schetsboek. Ze draaide haar hoofd in zijn richting. Op dat moment beseft Taro eindelijk dat de vrouw niet naar de woning van de huisbaas daar recht tegenover keek. Ze keek naar het huis ernaast, dichterbij Taro's flat toe. Het hemelsblauwe huis.

Plotseling weerklonk de schrille roep van een vogel en het geritsel van bladeren en takken. Het volgende moment kruiste zijn blik die van de vrouw. Nog voor Taro zijn ogen afwendde, trok de vrouw zich met haar schetsboek terug. Hij hoorde de schuifdeur dichtgaan. Daarna kwam ze niet meer naar buiten.

Woensdagavond, toen hij thuiskwam van het werk, zag hij op de buitentrapp van het gebouw een bewoner staan van een van de flats boven. Het was niet de vrouw die hij een paar dagen eerder op haar balkon had gezien, maar die van de flat ernaast. Zij woonde er naar het schijnt al heel lang en zag er ouder uit dan Taro's moeder. View Palace Saeki III, zoals het flatgebouw heette, had beneden en boven telkens vier appartementen. Die waren niet genummerd, maar hadden een naam uit de dierenriem gekregen. Gezien vanaf de hal was het van links naar rechts op de begane grond, waar Taro woonde: Zwijn, Hond, Haan en Aap, en boven: Schaap, Paard, Slang en Draak. Deze dagen hadden veel mensen hun naam niet op hun deurplaatje of op de postbus staan. De vrouw woonde in flat 'Slang' en daarom was ze voor Taro 'mevrouw Slang'. Ze was vriendelijk en sprak hem altijd aan als ze elkaar tegenkwamen.

Mevrouw Slang wachtte boven aan de trap het precieze moment af waarop Taro zijn voordeur bereikte en kwam toen perfect getimed naar beneden. Ze had haar haar altijd in een dot en droeg eigenaardige kleren, die van oude kimono's gemaakt leken. Vandaag had ze een pofbroek met schildpadpatroon aan en een zwart hemd.

'Eh, u hebt toevallig uw sleutel niet laten vallen?'

'Hè, mijn sleutel?'

Onwillekeurig keek Taro naar zijn hand. Hij hield zijn sleutel netjes vast.

'Deze bedoel ik ...'

Mevrouw Slang hield hem een sleutel voor met een paddenstoel aan de sleutelhanger. Hij herkende hem wel degelijk.

'Die lag hier vanochtend op de grond. Maar u hebt de uwe, zie ik.'

'Dat is de sleutel van kantoor. Van mijn werk dus. Ik dacht dat ik hem thuis was vergeten. Dank u wel.'

'O, gelukkig maar. Ik was bang dat u het verdacht zou vinden als een oud vrouwtje zoals ik plotseling met een sleutel kwam aanzetten. Ik heb hem niet gejat, hoor. Hij lag echt op de grond.'

'Natuurlijk. Dank u wel.'

Mevrouw Slang kwam naderbij en stak hem de sleutel toe. Taro pakte hem aan. Mevrouw Slang, die bijzonder klein was, keek met een indringende blik naar hem op.

'Dan kon u vandaag dus niet werken?'

'... O, toch wel. Ik ben niet alleen in het bedrijf. Er zijn ook anderen.'

'O, ja, natuurlijk, wat stom van me. Neem me niet kwalijk.'

'Geen probleem.'

Taro herinnerde zich dat hij in zijn tas gedroogde sardines had zitten, gemarineerd in *mirin*. Die waren een cadeautje van een collega die terug was van zakenreis, maar over het algemeen hield Taro niet van gedroogde vis.

‘Hier, als u wilt. Een klein bedankje voor uw moeite.’

Mevrouw Slang was er erg blij mee en zei dat ze er dol op was. Ze toonde zich zo verheugd dat Taro het bijna gênant vond. Dank u wel, dank u wel, bleef ze maar herhalen, terwijl ze de trap op dartelde.

Taro keek naar de sleutel die hem door mevrouw Slang was overhandigd. De sleutelhanger met de paddenstoel had hij zelf gekocht, in zo’n automaat met speelgoed in capsules. De paddenstoel was een *shimeji*. Maar er had ook een koningsoesterzwam aan moeten hangen. Die had hij bevestigd om de sleutel extra te doen opvallen, want hij raakte gemakkelijk dingen kwijt. Vermoedelijk was hij losgerukt, maar hij zag geen restje touw en geen metalen ring. Misschien moet ik er ook nog een belletje aan hangen dat rinkelt, dacht hij, terwijl hij in de magnetronoven een bento met op houtskool gegrild rundvlees opwarmde. Die had hij op de terugweg in de buurtsuper gekocht. Hij deed een blikje bier open.

Bij het binnenhalen van de handdoek die hij te drogen had gehangen, keek hij omhoog naar het balkon van flat Draak, aan het eind van de bovenverdieping, en zag dat er binnen licht brandde. Er waren inmiddels drie dagen voorbijgegaan, maar hij had de vrouw niet meer gezien.

Zijn collega Numazu, die hem de sardines had gegeven, was dinsdag voor zaken in Okayama, maar maandag had hij vrij genomen om een lang weekend naar Kushiro te kunnen

gaan. Hij was de maand daarvoor getrouwd en had nu een bezoek gebracht aan zijn schoonouders, die in die stad op Hokkaido woonden. Zijn vrouw was enig kind en had tevens een zeldzame familienaam, zodat Numazu die naam bij zijn huwelijk had overgenomen om hem zo voort te zetten. Een andere collega was in een soortgelijk geval zijn oude familienaam blijven gebruiken, maar Numazu zei dat de naam hem beviel en dus had hij ook nieuwe visitekaartjes laten maken. Taro kon niet wennen aan de nieuwe naam en noemde hem nog steeds Numazu.

Nadat Numazu tijdens de lunchpauze zijn geschenkjes had uitgedeeld, gedroogde sardines uit Okayama en gedroogde zalmrepen uit Hokkaido, vertelde hij tegen Taro dat zijn familienaam veranderen heus geen probleem was, maar hij had niet aan zijn graf gedacht. Zijn ouderlijk huis stond in een vissershaven in de provincie Shizuoka (zij het niet in de stad die net als hij Numazu heette) en hij had zich altijd voorgesteld dat hij daar zou worden bijgezet in de door mandarijnevelden omgeven tempel op een zonovergoten helling. Bij het zien van de begraafplaats in het woud, waar het in de winter bitter koud was, had hij zich dus nogal eenzaam gevoeld, zei hij. En hij wierp allerlei vragen op. Zou hij het gemakkelijker aanvaard hebben te worden bijgezet in het graf van de schoonfamilie als hij een vrouw was geweest? En zou het hem niet zwaar vallen daar te worden omringd door onbekenden?

Taro dacht er ernstig over na en antwoordde: 'De laatste tijd zijn die dingen vrij soepel, of hoe zal ik het zeggen? Je hebt meerdere opties, denk ik. Sommige mensen laten zich naar het schijnt onder een boom begraven en zo. Mijn vaders

stoffelijke resten zijn over verschillende rustplaatsen verdeeld.’

‘Dan wil ik begraven worden in de tuin van ons ouderlijk huis. Daar is ook het graf van de hond die ik als kind had, Cheeta heette hij, en ik wil graag naast hem liggen.’

De bastaard die Numazu’s oudere broer ergens had gevonden, leek met dat zwarte patroon om zijn ogen op een jachtluipaard. Hij was dol op kippenbotjes, zorgde voor problemen door Numazu tot op school achterna te lopen, sukkelde op zijn oude dag met zijn heupen, zodat hij zelfs geen wandeling meer aankon, bleef toch lang leven en werd ook groter dan verwacht, waardoor een gat delven om hem te begraven een heel karwei was geweest. Zo vatte Numazu Cheeta’s elf levensjaren in een vijftal minuten samen. Ondertussen kreeg hij een paar keer tranen in zijn ogen.

‘Als de knoken een nog herkenbare vorm hebben, wordt begraven naar het schijnt als het illegaal achterlaten van een lijk beschouwd, dus je moet ze volledig verpulveren.’

‘En dat heb jij gedaan?’

‘Ze waren behoorlijk hard, het was een lastige klus.’

‘Ik had gedacht dat ze na de crematie broos zouden zijn.’

Taro’s vader had een sterk gebeente gehad, en nauwelijks slechte tanden. Hij leek met gemak de doelstelling te gaan halen van de overheidscampagne om tot je tachtigste minstens twintig van je eigen tanden te behouden, maar overleed nog voor zijn zestigste. Dat was al bijna tien jaar geleden. Het betekende dat Taro ook al tien jaar in Tokio woonde.

Om het verrassend harde gebeente van zijn vader te verpulveren had hij gebruikgemaakt van een stamper en een vijzel ter grootte van een theekop. Die had hij uit het ouderlijk

huis in Osaka naar Tokio meegenomen. Hij had ze nu nog steeds in zijn flat. De drie jaar die hij had samengewoond met zijn vrouw, van wie hij drie jaar geleden was gescheiden, stonden ze als set op een schap in de buffetkast. Zijn vrouw had meermaals gezegd dat hij ze ergens veilig moest opbergen als ze hem zo dierbaar waren, anders zou zij ze per vergissing nog gebruiken bij het koken. Maar Taro liet ze staan. Omdat hij zo wanordelijk was, was hij bang dat hij niet meer zou weten waar hij ze had opgeborgen. En als hij ze niet op een zichtbare plek bewaarde, dreigde hij te vergeten dat zijn vader dood was. Soms vroeg hij zich af of het al niet zover was, of hij zowel zijn vader als zijn overlijden was vergeten.

‘Wat moet ik doen? Als ik dood ben, is het te laat om erover na te denken. Kushiro is zo koud, weet je. De wilde natuur, allemaal goed en wel, maar die kou, ik kan echt niet goed tegen de kou.’

Als je dood bent, voel je geen kou, wilde Taro zeggen, maar op dat moment beseftte hij ineens dat Numazu niet tegen hem praatte. Hij zei gewoon hardop wat er in hem opkwam en verlangde geen reactie. In hun kantooruimte, in feite een kamer in een flatgebouw, waren buiten Taro toen nog twee mensen aanwezig, die hun gesprek ongetwijfeld opvingen, maar geen van beiden mengde zich erin.

Numazu had hem als cadeautje uit Kushiro dus ook gedroogde zalmrepen gegeven, maar die stopte Taro voorlopig in de buffetkast. Vervolgens controleerde hij het derde schap van boven in die kast, die oorspronkelijk eigenlijk als boekenkast was bedoeld, achter de glazen en de mokken. Ja, de vijzel en stamper waren er. Hij had ze twee dagen na de uitvaart van zijn vader in een bouwmarkt gekocht. Zijn keus

voor een vijzel was een vergissing geweest. De stukjes bot die in de groeven waren gedrongen, kwamen niet meer los. Hij kreeg het niet over zijn hart om ze weg te spoelen. Daarom zat er ook nu nog wit poeder in die fijne groeven, die met een kam getrokken leken. Hij kon de restjes niet zien, maar ze moesten er zijn. De beenderen van zijn vader waren deels bijgezet in het familiegraf, deels naast het boeddhistisch altaartje in het ouderlijk huis, en het verpulverde deel was verstrooid in open zee bij een kaap in de provincie Ehime, waar hij vaak was gaan vissen. Gedragen door de wind en weggespoeld door de golven verdwenen ze uit het zicht. Die koreltjes kwamen in oorsprong van hetzelfde gebeente als het poeder dat vastzat in de vijzel. Welk deel van zijn vader was het? Hadden die harde, witte knoken werkelijk in het lichaam van zijn vader gezeten, nu eens zittend dan weer lopend? Taro had op de basisschool eens een snijwond opgelopen door zijn hoofd tegen een ijzeren staaf te stoten. Zijn klasgenootjes waren toen de een na de ander komen kijken en hadden geroepen dat ze been zagen. Hij vond het nog altijd jammer dat hij dat uiteindelijk als enige niet zelf had kunnen zien.

Het blikje bier was te koud gekoeld. De koelkast, die hij in een kringloopwinkel had gekocht, maakte de laatste tijd rare geluiden.

Toen Taro vrijdagochtend de voordeur opendeed om naar zijn werk te gaan, zag hij voor het gebouw de vrouw uit flat Draak naar rechts lopen. Ze leek Taro, die haar vanuit de halfopen deur gadesloeg, niet op te merken en liep door, recht voor zich uit kijkend. Het was de tegenovergestelde richting van het station. Hij dacht even na. Wat hij eigenlijk dacht

en hoe hij erbij kwam, was hem zelf ook onduidelijk, maar hoe dan ook: na een ogenblik te hebben nagedacht liep Taro dezelfde kant op als de vrouw.

Ze slenterde langs het huis naast hun flatgebouw. Dat was volledig omgeven door een betonnen buitenmuur, zodat het eruitzag als een enorme kluis. Daarna sloeg ze rechtsaf. Nadat Taro had vastgesteld dat ze de hoek om was, liep hij eveneens tot aan de hoek. De betonnen kluis had kennelijk een binnentuin, want aan de buitenkant zaten alleen piepkleine raampjes. Hij had uit de garage, waarvan het rolluik nu dicht was, weleens een Britse fourwheeldrive naar buiten zien rijden, maar de bewoners had hij nog nooit bespeurd. Hij bleef staan bij de hoek van de betonnen muur en gluurde in de richting waarin de vrouw was gelopen.

Ze was blijven staan voor het hemelsblauwe huis, naast de betonnen kluis. Ze rekte haar kleine lichaam uit om over de omheining te kijken. Met uitgestoken nek wiegde ze van links naar rechts en liep toen weer door, maar haar gezicht bleef de hele tijd naar het hemelsblauwe huis gericht. Ze droeg een verkreukeld hemd en een trainingsbroek en had een gebreide muts op haar hoofd, als om haar onverzorgde kapsel te verbergen. Haar voorkomen deed vermoeden dat ze niet verwachtte dat andere mensen haar zouden zien. Met die bril en die gebreide muts zag ze er in feite tamelijk verdacht uit. Toen sloeg ze, de witte omheining volgend, rechtsaf.

Het hemelsblauwe huis was in ieder geval een opmerkelijk gebouw. Het was opgetrokken in westerse stijl. De horizontaal aangebrachte gevelplaten waren geschilderd in helder hemelsblauw. Het roodbruine pannendak had de vorm van een lage piramide met op de top een speerpunt ter decoratie.